

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 797/1, донетом на седници одржаној дана 25.03.2026., Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Сашке Грујовске-Миланове** под насловом „**Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht**” (Корпусна анализа функционалних глаголских спојева у немачком језику и импликације рада са корпусом за универзитетску наставу немачког као страног језика), урађену под менторским руковођењем др **Јелене Костић Томовић**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Бранислав Ивановић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Германистика

Датум избора у звање: 31. 10. 2023.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филолошки факултет

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Катарина Кржељ

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Немачки језик

Датум избора у звање: 6. 7. 2021.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филозофски факултет

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Добрила Бегенишић

Звање: доцент

Ужа научна област: Немачки језик

Датум избора у звање: 9. 3. 2022.

Установа на којој је запослен: Филозофски факултет Универзитета у Нишу

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Сашка (Ђорѓи) Грујовска-Миланова
Датум и место рођења:	06. 10. 1993. Скопље
Наслов мастер рада:	<i>За евиденцијалноста во македонскиот и во германскиот јазик (Евиденцијалност у македонском и немачком језику)</i>
Датум одбране мастер рада:	2018.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ Скопље
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Македонистика са комуникологијом

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Грујовска-Миланова, С.(2025). За декомпонираниот прирок во македонскиот и во германскиот јазик. *Македонски јазик*, LXXVI, 163-174.

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit mit einem Korpus für den universitären DaF-Unterricht

(Корпусна анализа функционалних глаголских спојева у немачком језику и импликације рада са корпусом за универзитетску наставу немачког као страног језика)

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Циљ докторске дисертације мсп Сашке Грујовске-Миланове „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ је детаљно испитивање употребе парова функционалних глаголских спојева са функционалним глаголима који међусобно стоје у односу синонимије. На корпусном материјалу ауторка анализира учесталост јављања једног, односно другог функционалног глаголског споја, утврђујући сличности и разлике између њих на морфосинтаксичком нивоу. Један од циљева рада је да покаже у којој мери примена корпусног приступа може допринети упознавању функционалних глаголских спојева у настави немачког као страног језика на универзитетском нивоу, тј. у оквиру студија германистике.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Истраживање се заснива на следећим хипотезама.

1. У оквиру парова функционалних глаголских спојева који се налазе у односу синонимије један функционални глагол показује већу учесталост употребе.
2. Морфосинтаксичке разлике између функционалних глаголских спојева са синонимним функционалним глаголима сразмерно су мале.
3. Корпусно заснован приступ при обради функционалних глаголских спојева у настави немачког као страног језика нуди извесне предности у односу на друге приступе.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Дисертацију „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ чини седам поглавља. Након уводних разматрања у првом поглављу, у другом поглављу ауторка представља теоријско-методолошки оквир на којем почива корпусна анализа функционалних глаголских спојева, представљена у наредном делу рада. У том поглављу разматрају се следећи проблеми: проблем дефинисања и термилошког одређења функционалних глаголских спојева, њихова морфосинтаксичка и семантичка обележја, функције ових конструкција, као и поједина отворена питања у вези с њиховом језичком природом. У оквиру целине посвећене морфосинтаксичким и семантичким својствима функционалних глаголских спојева притом се посебно разматрају могућност супституције функционалног глагола и последице које таква замена производи. Ауторка констатује да, упркос томе што замена функционалног глагола по правилу доводи до промене значења целокупног функционалног глаголског споја, у појединим случајевима она резултира образовањем парова међусобно синонимних функционалних глаголских спојева. Управо су такви парови у средишту ауторкиног интересовања, па тиме и у фокусу емпиријске анализе коју она спроводи у овој дисертацији.

Средишње место у раду припада трећем поглављу, које садржи корпусну анализу испитиваних синонимних функционалних глаголских спојева. Полазиште за избор грађе која ће бити подгврнута анализи притом чини шест парова синонимних функционалних глагола (*sich befinden – sein, bekommen – erhalten, besitzen – haben, erteilen – geben, gelangen – kommen, geraten – kommen*) и једна трочлана група синонимних функционалних глагола (*erfahren – finden – genießen*) у немачком језику који су од раније познати из германистичке литературе. Већина ових глагола образује различите вишечлане конструкције, од којих се неке убрајају у функционалне глаголске спојеве, док су им друге у најмању руку веома сродне. Премда дисертација заступа становиште да функционални глаголски спојеви могу имати различите структурне облике, емпиријски део истраживања ограничава спојеве са глаголима *gelangen* и *kommen*, који се у литератури често сматрају прототипским представницима ове категорије.

У оквиру трећег поглавља ауторка анализира 21 пар функционалних глаголских спојева са глаголима *gelangen* и *kommen*, и то на основу материјала ексцерпираниог из Немачког референтног корпуса (Deutsches Referenzkorpus – DeReKo). Будући да је то најобимнији корпус савременог писаног немачког језика, резултати истраживања омогућавају сагледавање актуелних општих тенденција у употреби испитиваних функционалних глаголских спојева. У емпиријском делу рада најпре се сваки пар синонимних функционалних глаголских спојева анализира појединачно, при чему се испитују учесталост појављивања функционалних глаголских спојева са синонимним функционалним глаголима, као и могуће морфосинтаксичке и семантичке разлике између њих. У завршном делу ауторка синтетички сагледава резултате анализе, не би ли установила постоји ли унутар ове групе тенденција ка чешћој употреби једног од функционалних глагола и да ли избор једног или другог глагола условљава разлике на морфосинтаксичком и семантичком плану.

Рад је истовремено конципиран и као истраживање са израженом практичном применом у области наставе немачког као страног језика студентима германистике, као врло специфичној, али зато изузетно значајној циљној групи. Четврто поглавље посвећено је различитим могућностима обраде функционалних глаголских спојева у настави немачког језика студентима германистике. На примеру анализираних спојева са синонимним функционалним глаголима разматрају се предности и ограничења приступа који би укључивао рад на корпусу, уз преглед сличности и разлика између уобичајених и корпусних приступа, нарочито у погледу постигнутих резултата и степена аутономије студената. У овом делу рада посебна пажња посвећена је и могућим импликацијама корпусне анализе функционалних глаголских спојева за проучавање других тема из области немачке граматике, као што је, примера ради, ред речи у реченици.

У петом поглављу сумирају се кључни резултати корпусне анализе функционалних глаголских спојева чији су функционални глаголи у синонимском односу, као и најзначајнији налази дидактичке анализе, чиме се уједно поставља основа за будућа истраживања у овој области. Након тога следи библиографија, док је у завршном делу рада дат прилог који обухвата све примере ексцерпираних из корпуса.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Циљ дисертације „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ био је да се, на основу морфосинтаксичке и семантичке корпусног материјала, понуди темељан увид у употребу синонимних функционалних глаголских спојева, на примеру функционалних глаголских спојева са функционалним глаголима *gelangen* и *kommen*. Истовремено, пажња је била усмерена и на сагледавање потенцијал рада са корпусом за упознавање студената германистике са функционалним глаголским спојевима у настави немачког као страног језика.

Морфосинтаксичка и семантичка анализа ексцерпираних грађе показале су да само мали број испитиваних вишечланих спојева има обележја прототипских функционалних глаголских спојева. У већини случајева радило се о конструкцијама које се не могу недвосмислено сврстати ни у функционалне глаголске спојеве ни у колокације, већ на основу својих морфосинтаксичких и семантичких својстава заузимају различита места на континууму између та два пола. Стога се може закључити да ови спојеви чине хетерогену групу. Уз то је утврђено да многи од анализираних вишечланих спојева могу имати по два, а неки и више значења. Са променом значења мењају се и њихова морфосинтаксичка и семантичка својства, а самим тим и њихов статус.

На основу морфосинтаксичких и семантичких обележја, анализирани вишечлани спојеви могу се разврстати у шест група, почев од прототипичних функционалних глаголских спојева, преко различитих прелазних облика, па све до вишечланих спојева који су најближи колокацијама. Прототипични функционални глаголски спојеви, као и они спојеви који су им на том континууму најближи, показују већу морфосинтаксичку стабилност и повезују се са субјектима који означавају тему. Насупрот томе, што су вишечлани спојеви удаљенији од прототипичних функционалних глаголских спојева, то су подложнији модификацијама на морфосинтаксичком нивоу. Будући да су такви спојеви ближи колокацијама, па и слободним синтагматским спојевима, у реченицама се с њима претежно јављају субјекти са агенсном компонентом, као и онда када се глаголи *gelangen* и *kommen* употребљавају као пунозначни глаголи у оквиру колокација или слободних синтагматских спојева.

Полазећи од увида да вишечлани спојеви с истим компонентама могу имати различита значења, засебно су анализирани учесталост њиховог појављивања, као и морфосинтаксичка и семантичка својства у оквиру сваког појединачног пара.

Прва хипотеза истраживања, према којој се у оквиру синонимског пара чешће употребљава увек исти функционални глагол, могла је бити само делимично потврђена. Анализа прототипичних функционалних глаголских спојева показала је да су у случају спојева са глаголима *kommen* и *gelangen* у употреби чешћи спојеви са функционалним глаголом

kommen него они са функционалним глаголом *gelangen*. Једини изузетак представља спој *zur Entscheidung gelangen*, за који није потврђен одговарајући парњак са глаголом *kommen*. Када је реч о осталим вишечланим спојевима, може се уочити само тенденција да су варијанте са глаголом *kommen* учесталије.

Друга хипотеза била је да између функционалних глаголских спојева са синонимним функционалним глаголима постоје само незнатне морфосинтаксичке разлике. Ова претпоставка потврђена је како код прототипских функционалних глаголских спојева, тако и код осталих анализираних вишечланих спојева. Осим тога, морфосинтаксичком анализом парова утврђено је да су вишечлани спојеви са глаголом *kommen* подложнији модификацијама, што би се могло довести у везу с њиховом већом учесталошћу. Изузетак од ове тенденције представљају парови *zur Ruhe gelangen/kommen* и *zur Kenntnis gelangen/kommen*.

Након поређења уобичајених приступа у обради функционалних глаголских спојева у настави немачког као страног језика у оквиру студија германистике са приступом који укључује рад са корпусом, утврђено је да у универзитетској настави немачког као страног језика овај други пружа више могућности, чиме је потврђена трећа хипотеза истраживања. Ипак, ваља нагласити да и приступ који укључује рад са корпусом испољава извесна ограничења, пре свега у погледу временске организације наставе и броја функционалних глаголских спојева који се у наставном процесу могу тако обрадити.

На основу изложених резултата може се закључити да корпусна анализа показује како се вишечлани спојеви са глаголом *kommen* у највећем броју случајева употребљавају чешће него они са његовим синонимом *gelangen*. Истовремено се показало да се међу анализираним вишечланим спојевима могу утврдити само мање морфосинтаксичке разлике, као и да је корпусни приступ погоднији за обраду функционалних глаголских спојева у настави немачког као страног језика на терцијарном нивоу образовања од приступа који за сада доминирају.

Резултати истраживања могу бити од значаја како за лингвистичка истраживања, тако и за наставну праксу у области немачког језика. Уједно, они могу послужити као подстицај и полазиште за даља истраживања, као што су испитивање разлога за доминацију вишечланих спојева са глаголом *kommen* и за ретке изузетке од те тенденције, за поређење добијених резултата са подацима из других корпуса, као и у потрази за одговором на питање у којој мери је обрада функционалних глаголских спојева која укључује рад на корпусу примерена и другим нивоима образовања.

Сагледана у целини, дисертација „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ Сашке Грујовске-Миланове може се оценити као релевантан допринос савременој германистици, како у домену теоријског разумевања функционалних глаголских спојева и њихових синонимских односа, тако и у домену корпусно заснованих и дидактички усмерених истраживања. Њена вредност огледа се у томе што, с једне стране, доноси нове увиде у морфосинтаксичка и семантичка својства испитиваних конструкција у савременом немачком језику, а с друге стране указује на могућности њихове продуктивне примене у настави немачког као страног језика на студијама германистике. На тај начин овај рад не само да проширује досадашња сазнања у области немачке граматике и лексикологије/фразеологије, већ истовремено отвара и перспективе за нова истраживања на пресеку традиционалних лингвистичких дисциплина, корпусне лингвистике и глотодидактике.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ аутора Сашке Грујовске-Миланове, констатовано је да утврђено подударане текста износи 8%.

Овај степен подударности последица је примера, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података, као и претходно публикованих резултата докторандових истраживања који су проистекли из његове дисертације, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“ кандидата Сашке Грујовске-Миланове оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „Korpusanalyse von Funktionsverbgefügen im Deutschen und Implikationen der Korpusarbeit für den universitären DaF-Unterricht“, коју је урадио кандидат Сашка Грујовска-Миланова под менторством др Јелене Костић Томовић и да је, у складу са прописима, упуту Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Бранислав Ивановић, редовни професор
председник Комисије
2. _____
др Катарина Кржељ, ванредни професор
члан Комисије
3. _____
др Добрила Бегенишић, доцент
члан Комисије